

non pervenit, sed solvens tali procuratori revocato liberatur. Concordat textus in l. I. *Sed ego*. ff. *Quod jussu*, cum similibus per dictam Glossam allegatis. Accedit ratio, quia alioquin multi possent decipi, si sola revocatio procuratori intimata sufficeret ad invaliditatem gestorum: præsertim, cum de legitimitate talis procuratoris jam semel aliis fides facta fuerit. Unde recurrunt rationes in præcedente conclusione adductæ.

166. *Revocatio procuratoris extrajudicialis an, et cui fieri debeat?* — Altera pars desumitur ex c. *Ex insinuatione*. 3. h. t. ubi ante factam alteri parti fidem, seu intimationem de mandato procuratorio, sufficit revocatio soli procuratori intimata ad invalidandum gesta illius. Nec obstat, quod ibi sit sermo de procuratore judiciali. Nam, quantum ad propositum, non est faciendum discrimen inter procuratorem ad lites, et ad negotia; ut inquit Abbas, loc. cit. n. 7. Utrobique siquidem militat eadem ratio; videlicet ut adversarius non decipiatur per legitimam ignorantiam: qualis impræsentiarum non interveniret, cum singulorum contrahere volentium intersit, cujuslibet procuratoris mandatum, ac potestatem prius diligenter inquirere et examinare, antequam cum ipso contrahat.

167. *Quid, si procurator inquisitus celet revocationem sui mandati.* — Quod si vero procurator inquisitus celet revocationem sui mandati, ipse obligabitur decepto, arg. l. *Et eleganter*. § penult. ff. *de Dolo*. et notat Glossa c. *Quamvis*. §. *Revocari*. h. t. in 6.

TITULUS XXXIX.

De Syndico.

1. *Ratio ordinis.* — Procuratori similis est syndicus. Quinimo nomen *Procuratoris* generaliter acceptum etiam syndicum sub se complectitur, arg. can. *Salvator*. § *Nomine*. 1. q. 3. et c. *Petitio*. 9. *de Procuratorib.* Ideoque viso de procuratore, recte nunc agitur de syndico. Porro.

2. *Syndicus, quid?* — *Syndicus* (quod est nomen græcum, et latine *Defensor* sonat) proprie dicitur ille, qui constituitur ab aliqua universitate seu collegio vel corpore, ad negotia ipsius pertractanda, ac præcipue ad causas illius et lites in iudicio prosequendas.

Textus, et Glossa in cap. un. §. *Generaliter*, h. t.

3. *An, et quomodo differat a procuratore, et actore universitatis?* — Differt autem a procuratore syndicus, quo ille constituatur a privatis; syndicus autem ab aliqua universitate, collegio vel corpore. Abbas in cap. un. n. 2. h. t. Differt etiam syndicus ab œonomo, quod hic in administratione pecuniæ, aliorumque negotiorum extrajudicialium, ille vero in litibus prosequendis præcipue versetur. Differt insuper ab actore universitatis, quod actor ad certam causam tantum, syndicus vero ad omnes causas generaliter constituatur. Glossa in l. I. §. *Syndicum*. ff. *Quod cujusque universit. nomin.*

4. *An, et quomodo differat a procuratore, et actore universitatis?* — Nihilominus actorem et syndicum, inter se frequenter confundunt sacri canones et leges; ut notat Engel h. t. n. 2. Quin etiam Ecclesia non multam facit differentiam inter procuratorem et syndicum, ubi constat de potestate tradita; juxta Glossam in c. *Suscitata*. §. *Monasterium*. *De in integrum restitut.* Idque desumitur ex d. c. *Petitio, de Procurat.* ubi iidem, quos episcopus alio profecturus suos constituerat vicarios, modo procuratores, modo syndici et actores ipsius appellantur. Unde pleraque dicta in tit. præced. *de Procuratoribus*, etiam syndico applicari poterunt.

5. *Religiosi debent habere syndicum.* — Solummodo est notandum ex cap. un. h. t. quod, cum religiosi ob capitandam eo melius quietem spiritualem, et celestium benedictionum abundantiam, litibus forensibus merito sint submovendi; iidem debeant habere syndicum, qui generaliter causas monasterii agat et defendat, etiam (si oportuerit) constituto ipsi congruo salario. « Expedi enim pro parvo incommodo, » sive damno, quod incurrunt dando salarium syndico, « a strepitu causarum servos Dei esse quietos; » prout argumentatur pontifex ibidem.

6. *Saltem de honestate, licet non de necessitate. Monachus, abbate imperante, potest esse syndicus in rebus sui monasterii.* — Atque hoc procedit de honestate. Qua de causa quandoque etiam ab episcopo, et capitulo, debet syndicus constitui. Glossa in d. cap. un. §. *Generaliter*. et favet textus in can. *In loco*. 4. q. 4. Loquendo enim de necessitate, non possunt religiosi compelli ad constituendum syndicum extraneum: imo exigente sic monasterii utilitate, ut puta si monasterium sit

inops, aut si alium idoneum et fidelem virum acquirere nequeat, abbate imperante potest etiam monachus in causis sui monasterii syndicus constitui, arg. can. *Monachi*. 16. q. 1. et c. *Insuper*. 16. *de Testib.* et c. *Cum deputati*. 16. *de Judic.* ac notat Abbas in cit. cap. un. n. 4. et Layman ibid. n. 4. h. t.

TITULUS XL.

De iis, quæ vi metusve causa fiunt.

1. *Ratio continuationis rubricarum.* — Viso de illis, quæ sponte agimus in vel extra iudicium, sequitur de his, quæ agimus coacti, et inviti; hoc est, vi metusve causa. Siquidem jura conveniens remedium provident adversus ea, quæ fiunt per metum; et appellatur « actio quod metus causa. » Hinc sit

§ I.

DE VI, AC REBUS PER VIOLENTIAM ABLATIS.

2. *Vis, quid?* — Quæritur I. Quid, et quotuplex sit vis? Resp. I. « Vis est majoris rei impetus, qui repelli non potest. » Ita habetur in l. II. ff. *De eo, quod metus causa gestum est*. Et sensus est: *Vis, seu coactio absoluta*, est impetus rei majoris (nam minor, quatenus minor vim inferre non potest) cui resisti nequit. Talis fit per violentam attractionem, vel in loco detentionem, ac hujusmodi: ut si quis invitatus trahatur Ecclesiam ad audiendam missam excommunicati; vel si Judæus, aut paganus suis vestibus invitatus exuatur, atque ad fontem portatus baptizetur, etc.

3. *Vis, seu coactis absoluta, excludit consensum, violentum quid?* — Quare vis, seu coactio absoluta, consensum prorsus excludit; cum absolute coactus « magis pati, quam agere convincatur, » ut dicitur in c. *Sacris*. 5. h. t. In eo enim, quod per vim agitur, voluntas interior nihil agit: unde et *violentum* definitur, non solum esse « illud, cujus principium est extra; » sed insuper additur, « nihil conferente vim passo. »

4. *Vis est multiplex, nimirum vis compulsiva.* — Resp. II. Vis est multiplex, ut notat Glossa in c. *Ad audientiam*. §. *Causa*. h. t. videlicet I. « Vis compulsiva, » per quam quis compellitur ad faciendum id, quod non

faceret, si esset penitus liber: et hæc inducit actionem « Quod metus causa. »

5. *Vis ablativa.* — II. « Vis ablativa, » quæ est rerum mobilium, easdem violenter cupiam rapiendo. Et ista inducit actionem « Vi honorum raptorum; » ut habetur § 1. *Instit. de Vi honor. raptor.* et alibi.

6. *Vis expulsiva.* — III. « Vis expulsiva, » quæ fit, quando quis ejicitur ex possessione sua. Et secundum istam inducitur interdictum « Unde vi: » estque solummodo rerum immobilium, vel quæ immobilibus coherent, l. I. ff. *de Vi et vi armata*, cum concordantiis.

7. *Vis turbativa.* — IV. « Vis turbativa, » per quam quis turbatur in possessione sua, eo quod alter se possidere contendat. Et hæc in rebus immobilibus inducit interdictum « Uti possidetis: » in rebus mobilibus autem interdictum « Utrobi; » de quibus extant proprii tituli in jure civili.

8. *Vis inquietativa, quid; quamque actionem pariant?* — V. « Vis inquietativa, » quæ non sinit alterum re sua quiete uti, puta arare, seu aliquid facere; vel quando alter vult quid ædificare, aut jam ædificavit invito domino in alieno solo. Et hujusmodi vis inducit interdictum « Quod vi aut clam; » de quo pariter extat proprius titulus in jure civili.

9. *Vis publica, et privata, quid?* — Tacetur « Vis publica, » quæ fit cum armis: et « Vis privata, » quæ fit sine armis. Nam et de his extant proprii tituli in jure civili, et fusius tractant juris civilis interpretes.

10. *Gesta per vim, seu coactionem absolutam, ipso jure sunt irrita.* — Quæritur II. An gesta per vim valeant? Resp. I. Ea, quæ per vim seu coactionem absolutam gesta sunt, ipso jure irrita existunt. Ita divus Thomas I. 2. q. 6. art. 5. Pirhing h. t. n. 7. et alii. Ratio est, quia deest voluntarium, et consensus, qui pertinet ad substantiam cujuslibet contractus, seu actus humani; nam vi absoluta coactus « magis pati, quam agere convincitur, » ut jam dictum c. *Sacris*. 5. h. t.

11. *Solvitur instantia. Vis, seu coactio est duplex, absoluta et conditionalis.* — Dices: in c. *Abbas*. § fin. h. t. vis æquiparatur metui, illis verbis: « Quæ metu vel vi fiunt, de jure debent in irritum revocari: » juncto c. *Ad audientiam*. h. t. et l. I. ff. eod. Ergo, sicuti gesta ex metu non sunt ipso jure nulla, sed primum rescindenda per sententiam judicis, ut infra n. 30. dicitur; ita et gesta per vim. Resp. neg. consequent. loquendo de vi seu coactione absoluta, de qua procedit conclusio.